
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Festpreken. — Den første dag. — Renslig polemikk. — Bokanmeldelser. — Vakker gave. — Hs. majestet kongen. — Fra Vikariatet. — St. Olavsforbundets basar.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Festpreken.

HOLDT AV SOGNEPREST MONSIGNORE DR. K. KJELSTRUP I ST. OLAVSKIRKEN, OSLO,
DEN 30. OKTOBER 1932.

«Benedictus qui venit in nomine Domini.»

«Velsignet være han som kommer i Herrens navn!»
(Matt. 21, 9).

Høiærverdige herr Biskop!
Velærverdige medbrødre!
Til høitid forsamlede venner!

Gamle sagn forteller om sunkne byer, hvis klokker man ennå til visse tider kan høre lyde op fra havets bunn. Også det gamle katolske Norge hører til denne sagakrets. Mon ikke dagens feststund for oss norske katolikker leder tanken hen på disse gamle sagn? Ti det er ikke bare i hemmelighetsfulle tryllesetter fortidens kirkeklokker sender sine malmlulle toner op til oss fra havets dyp. Men også kirkelige begivenheter som den vi idag feirer, leder tanken hen på svunne tider, fordi det er historiens brystne tråder som atter knyttes. Den samme gudstjeneste vi idag er samlet for å feire har jo så mangfoldige ganger samlet våre katolske forfedre til helg og høitid over hele Norges land. Og når Hs. Høiærverdighet Biskop Jakob Mangers av Selja idag med mitra og stav feirer tiltredelsen av sitt overhyrdeembete her i Oslo, da står han for oss katolske nordmenn som de gamle katolske biskopers rettmessige arvtager. Ikke bare bærer han det samme skrud som vårt lands gamle kirkehøvdinger, men han har fått den samme apostoliske vigsel og de samme hellige fullmakter som gjennom alle århundrer har vært ansett for nødvendige for enhver som i Roms hellige navn skal

røkte en overhyrdes embete. — Er det så ikke naturlig at vi feirer denne dag med de mest fulltonende uttrykk for glede og takknemlighet? Som et sus fra bedende hender der søker livets evige kilder løfter våre bønner sig op til den Allerhøieste for at han må skjenke vår biskop nåde til å løfte den store arv med hellig glede og se rike frukter av sitt arbeide.

Og er det ikke naturlig at våre tanker søker til den tid, da vårt fedreland ennå utgjorde en katolsk kirkeprovins og vårt folk en religiøs og kirkelig enhet? Aldri har klokkene lydt så stolt og malmlullt her i vårt land som i den første store periode i Norges historie — i den som strekker sig fra Hellig Olavs hittedød på Stiklestad i 1030 og helt til det 15. århundre. Det var de gamle norske kongers tid og uomstridt landets lykkeligste tid. Folket hadde lovgivende og dømmende makt som det utøvet på tinge. En egen, dypt original kultur, som ennå lever blandt den norske bondebefolkning, var i opblomstring. Mens man i andre land skrev latinske bøker, skrev man i Norge på norsk. Fra disse tider stammer de islandske og norske sagaer, og Norges navn var kjent viden om i landene, fra Normandi til Myklegård og Det hellige land.

I året 1151 reistes spiret på Norges hierarkiske bygning, hvis grunnvoll Olav Trygvason og Olav den hellige hadde lagt. I det år kom den engelske kardinal Nicolaus Brekspeare (den senere pave Hadrian IV) til Norge som pavelig legat og grunnla et erkebispesete i Nidaros. Dér, ved Olav den helliges grav, hvor siden

Nordens herligste katedral skulde løfte sine gygne spir mot skyene, fikk Norge sitt kirkelige centrum. Under erkebiskopen av Nidaros stod der 10 lydbiskoper. I Norge 4, nemlig biskopene av Oslo, Hamar, Bergen og Stavanger. I de norske skattland 6, nemlig 2 biskoper på Island i Skálholt og Holar, en i Gardar på Grønland, en på Færøyene, en på Orkenøyene og en på Hebriderne.

Århunderer gikk med lys og skygge. Så kom reformasjonen og omstyrtet den gamle kirke og utslettet Norge av de katolske nasjoners land.

Det var ikke nordmenn som voldte slik kvide, men fremmede konger, hvis rovgriske hånd fikk Norge, vårt land, til å bløde og lide og slog våre helter med trelldommens bånd. De plyndret vårt herlige lands katedraler, de røvet fra hjertene oldkirkens tro, og gjennom ruinenes brutte portaler slog vinterens isnende stormer sin klo.»

Jeg vil ikke her dvele ved den brutale vold og de drakoniske lovbestemmelser som kom til anvendelse for å hindre den gamle Kirke i å komme tilbake til det land den hadde kristnet og civilisert. Dødsstraf eller landsforvisning truet enhver katolsk prest som satte sin fot på Norges jordbund. Allikevel blev det for de fremmede voldsmenn et langt og stridt arbeide å få nordmennene til å slutte sig til den nye lære. En av våre fremste nulevende historikere sier herom: «Folket levet og åndet intet anende i en uforfalsket katolsk kultursfære. Dets religiøse forestillingsliv og praktiske livsførelse var helt preget av den inderlige forbindelse av folkelig-nasjonale og katolske elementer som var frukten av 500 års blomstrende kirkelig. Reformasjonen kom som et maktbud, som beseglingen på vår politiske vannmakt og de kirkelige centralmyndigheters forfall.»

Den gamle Moderkirke vendte imidlertid ikke øinene bort fra det tapte land og søkte både ved bønn til Gud og ved handling å få fottfeste igjen, men den intolerante lovgivning gjorde ethvert forsøk fruktesløst.

Der var således intet å gjøre, før i 1842 den tyske katolske prest pastor Monz, sendt av den Apostoliske Vikar i Stockholm, kom til vår hovedstad for å døpe den franske konsul Mure de Pellané's barn. Dertil hadde han opnådd spesiell tillatelse av kong Johan. Den 7. juni 1842 feiret pastor Monz den hellige messe i hans salong i nærvær av endel katolikker, alle utlendinger. Det blev da besluttet (efter derom innhentet tillatelse fra den Apostoliske Vikar i Sverige, Monsignor Studach) å inngå til kongen med en ansøking om å få danne egen menighet. Og de utferdiget ansøkingen

den 35. september 1842, usderskrevet av 35 katolikker. Tillatelsen blev gitt ved kongelig resolusjon av 6. mars 1843, og Palmesøndag samme år holdt pastor Monz, som blev den nye menighets første sjelesørger, den første offentlige gudstjeneste efter reformasjonen her i Norge.

Man vil forstå at det var ingeniunder under lette vilkår pastor Monz begynte sin gjerning i Kristiania for 90 år siden. Fordommene mot Moderkirken var jo langt større enn nu, og den lille, forskremte menighet, som samledes til katolsk gudstjeneste i det provisoriske kapell på hjørnet av Storgaten og Youngsgaten, måtte døie megen spott og hån — for ikke å tale om med hvilke øine man betraktet den katolske prest som ofret sig for denne krevende gjerning. I tre hundre år hadde man jo til lutherdommens forherligelse sværtet og baktalt våre fedres gamle kirke, uten at en røst hadde kunnet heve sig til dens forsvar.

Vi har således meget å takke Gud for, når vi nu ser vårt land omspent av et nett av katolske menigheter, hvor prester og ordenssøstre uhindret kan gjøre sin gjerning for sjel og for legeme. En skare av landets egne sønner og døtre har funnet veien til alteret og til klosteret, og i våre menigheter er nu de fleste katolikker av norsk ætt.

Mange vil uten tvil finne at konversjonenes tall ennu er litet. Dem vil jeg gjerne få legge Dr. Krogh-Tonnings rammende ord på hjerte: «Utålmodige ivrere har vanskelig for å finne sig i Guds rikes langsomme vekst. Således også med hensyn til de frafalnes tilbakevenden til Moderkirken. Man har satt store forhåpninger til sine bestrebelsel for konversjon og union, og man har ventet på massekonversjoner, men er som oftest blitt skuffet. Det synes snarere å være en regel at Guds møller maler langsomt. Men just under dette langsomme arbeides males der *fint*. Eller — for å bruke et annet billede: Frukten faller om høsten av treet en for en, efterhvert som den er moden. Dette er naturens orden. Rystes derimot treet for sterkt for å høste i hast og i masser, da blir høsten ikke så god. Den *umodne* frukt faller med den modne.»

Nei, det er ikke med tall, resultatet av Kirkens gjerning i vårt land skal måles og vurderes, skjønt vi også i denne henseende kan være tilfredse. Hovedsaken er og blir at våre kjære i troen skilte brødre får kjennskap til den gamle Moderkirke, blir nødt til å opgi sine mange fordommer og feilaktige anskuelsel om dens institusjoner og dens lære, og begynner å forstå at den eier verdier av vital betydning for det kristelige liv — verdier som de selv har mistet.

Og er det ikke et gledelig tegn på vekst at Kirkens øverste myndighet i år har funnet at tiden var inne til å dele Norge i tre selvstendige kirkelige forvaltningsområder?

Når da Oslo Apostoliske Vikariat idag hilser sin nye overhyrde velkommen til sin residenskirke, er der grunn til å feste. Etter 2 års ventetid har vi atter en Kirkens høvding, en rettmessig vigslet biskop i vår midte. Og Biskop Mangers er ingenlunde en fremmed mann. I 7 år har han virket her i landet, og ved sin likefremme, bramfrie optreden vunnet mange hjerter. Han taler vårt sprog og kjenner våre forhold. Måtte da Gud velsigne hans gjerning iblandt oss og forunde ham megen trøst og glede! Vi vil støtte ham med våre varmeste bønner og slutte ring om ham, så han vet at på oss kan han

stole — hvad enten det gjelder prester, ordenssøstre eller legfolk.

Når om få øieblikke Biskopen av Selja, under Nadverdens hellige offerhandling løfter det uplettede Lam i sine hender i Hostiens hvite skikkelse, vil vi derfor be både for ham og for vårt kjære fedreland:

Gud signe Noregs land,
kvar heim, kvar dal og strand,
kvar lund og lid!
Han lat det aldri døy,
han verje bygd og øy,
han verje mann og møy
til ævleg tid!

Amen.

Den første dag.

Det sner — små blinkende hvite fnugg på Kristi-Kongedag — den første dag hvor Hans Høiærverdighet Biskop Mangers skal celebrere Pontifikalmesse i sitt nye virkefelt, Vikariatet Oslo.

Lenge før St. Olavskirken åpnes står der kø utenfor på trappen — deilig føles det da dørene slås op og alle de hvite lys funkler en imøte. 56 lys er tendt på Høialteret — 33 på hver av sidealtrene. Kirken ligger badet i et lyshav, og først nu har man det fulle overblikk over hvor den forandring, som dens interiør har undergått, klær vårt vakre Gudshus. Biskopens tronstol er reist til venstre for alteret — omgitt av de assisterende presters forgylte taburetter. Vis-a-vis er geistlighetens plasser, og hele korets gulvflate er dekket med det herlige blomsterbroderte teppe. Dog selv *dets* blomster blekner mot den skjønne flora som kjærlige hender har sendt for å hedre sin nye biskops festdag, og som kjærlige hender har ordnet med skjønhetssans og stor smak. Alt er beredt.

Menneskemengden øker, så ordensvernet har sin fulle hyre. Men under ledelse av sekretær Barra fungerer de unge menn — med ordensbåndet i de gul-hvite pavefarver om armen — med en elskverdig bestemt og med en forekommende myndighet, som er nokså sjelden å treffe. Når alt «klappet» så utmerket i søndags er det ikke minst ceremonimesteren og dette ordensverns skyld samt den fortrinlige administrasjon av plassenes fordeling. Der ligger et veldig arbeide bak, før alt kan gå så tilsynelatende lett, som det gikk både i kirken og i festlokalet, hvor der var en plass til alle og alle kom på plass. Uten forsinkelse eller friksjon av noen art gjennomførtes arrangementet — kl. 10 var alt og alle i orden og der hersket en forventningsfull ro og stillhet, kun avbrutt av organistens vakre preludering.

Festlig ringer kirkeklokken — men festligere ennu høres den lille sølvklokke, da dens røst gir signalet til

at procesjonen med ministranter og ceremonimester i spissen setter sig i bevegelse for å gå mot inngangen og der ta imot biskopen. I procesjonen legger man særlig merke til pastor Riesterers ærverdige skikkelse. Og så kommer det øieblikk som vi alle har ventet på: procesjonen vender tilbake, men nu er Hans Høiærverdighet biskopen i dens midte. Ennvidere følger Monsignore Irgens, som har mødt biskopen i Fredrikstad, mgr. Snoeys og Pêre Béchaux, som har tatt imot Hans Høiærverdighet på jernbanestasjonen, samt St. Olavskirkens forvaltningsråd og d'herrer konsul Berrum og arkitekt Müller fra Fredrikstad med.

Et øiblikk stanser procesjonen, mens Hs. Høiærverdighet kneler i stille bønn for Jesu-hjerte-altret, så går den videre og biskopen inntar sin plass, mens mgr. Irgens trær frem og leser det pavelige utnevnelserdokument op. Dette er som alle pavelige dokumenter skrevet på ekte pergament — et kaligrafisk mesterverk, som i mgr. Kjelstrups utmerkede oversettelse fra originalproget lyder slik:

PIUS XI PAVE.

*Til Vår elskede sønn Jakob Mangers,
prest i ordenskongregasjonen «Marias Samfund».*

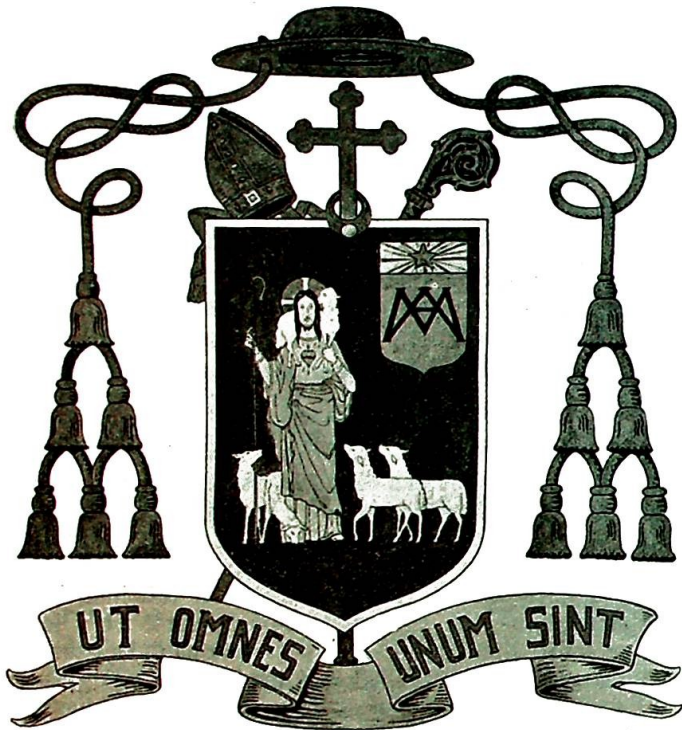
Elskede sønn, hilsen og apostolisk velsignelse.

Det Apostoliske Embede, som Vi innehar, medfører en hellig omsorg for alle kirkelige forvaltningsområder, og gjør det til en plikt for Oss å sørge for at de alltid styres på en for tid og stedlige forhold heldig måte.

Da nu Oslo Apostoliske Vikariat for tiden er uten overhyrde har Vi rådført Oss med Våre ærverdige Brødre, Katedralene i den Hellige Romerske Kirke, som

er betrodd ledelsen av arbeidet for Troens Utbredelse, og har funnet å burde overdrage styret for dette Vikariat til dig, elskede sønn, hos hvem de åndens og karakterens egenskaper er tilstede, som gjør dig skikket til dette hverv. Vi inneslutter dig derfor, kjære sønn, på en særlig måte i Vår kjærlighet, og utnevner dig, i kraft av Vår myndighet, ved denne skrivelse til *Apostolisk Vikar for Oslo Apostoliske Vikariat* i Norge med alle de fullmakter, som må ansees som nødvendige og op-

Det biskopelige våben.

portune for hellig og fruktbringende å kunne røkte dette hverv efter Guds hellige vilje.

Samtidig ønsker Vi at du skal motta den hellige bispevigsel og bære titelen «*Biskop av Selja*». Ennvidere pålegger Vi alle og enhver, som her kan komme i betraktning, å motta dig som den rettmessige overhyrde for Oslo Apostoliske Vikariat og uhindret la dig få virke i ditt embede samt med ærbødighet både å motta og etterkomme dine heldbringende formaninger og påbud. Skulde det mangle herpå, skal vedkommende vite at Vi vil godkjenne dine forholdsregler og støtte dem med hele Vår Apostoliske Autoritet.

Gitt i Rom ved Sankt Peter, under fiskeringen, den 29. juli 1932 i Vårt Pontifikats ellefte år.

E. Pacelli,

Kardinal og statssekretær.

(sign.)

Nu istemmes Te Deum — mektig klinger sangkorets skjønnne stemmer under ledelse av hr. Olafsen ut i kirkerummet, som denne hymne har klinget årh. før ved alle store kirkelige høitider herhjemme. Imens ifører Norges rettmessige vigslede biskop sig messeklærne og går for altret med mitra og krumstav, med kors og ring, for nu for første gang som overhyrde på våre vegne å gi Gud hvad Guds er — å føre det Guds Lam frem for oss og våre synder — den første dag.

Mgr. Irgens er assisterende prest, mgr. Kjelstrup diakon og sogneprest Breukel subdiakon. I all sin op-høiede verdighet skrider Pontifikalmessen frem — og mgr. Kjelstrup bestiger prekestolen.

«Velsignet være den, som kommer i Herrens navn» — med denne hilsen, den vidunderligste som finnes, den enkliste og den dypeste, den største og den ydmykeste, vender han sig til mgr. Mangers, og sognepresten tegner nu et billed av det som skjer idag slik, at vi virkelig oplever å bli ett ikke alene med våre nulevende trosfeller, men vi oplever også kontinuiteten gjennom mgr. Kjelstrups gripende fremstilling av den norske katolske Kirkes betydning for våre forfedre fra den stund da St. Olav krisnet landet med denne tro. Denne i ånd og sannhet *festpreken* finnes annet steds her i bladet.

Hans Høiærverdighet intonerer nu Credo og Pontifikalmessen fortsetter — — tilsist vender biskopen sig mot menigheten og taler til oss: Om Kristus som Herre og Konge — som herskeren i våre hjerter ikke alene om søndagene ved gudstjenesten, men også om hverdagen i familieliv, i arbeidsliv. Varmt legger Hs. Høiærverdighet oss på sinne dette Kristi kongedømme — personlig overbevisende klinger hans ord om lydighet og underkastelse i Herrens vilje som det ene fornødne for oss alle. Og tilsist meddeler biskopen oss fra altret den pavelige velsignelse — den store gave han i særlig oppdrag har med til oss fra Hans Hellighet selv.

St. Olavssalmens toner følger ham ut — da de tier tømmes kirken langsomt — det er som alle har vanskelig for å rive sig løs. Men en festlighet til venter oss — St. Sunnivaskolens gymnastikksal er stillet til rådighet for at vi der kan gi Hans Høiærverdighet en mer personlig mottagelse.

I St. Sunnivaskolen.

Det vakre lokale blir hurtig fylt, og også her arbeider hr. Barra og hans tropper hurtig, bestemt og elskverdigg.

Scenen optas av skolebarna — et arrangement som alltid forhøier det festlige inntrykk av hvad der foregår på dette sted: den rekke eller rettere sagt den pyramide av glade forventningsfulle barneansikter kan ikke annet enn incitere de voksnes feststemning. Langs den ene vegg er pressens referentplasser — på tredje benk sees en rekke prominente katolikker, hvoriblandt man særlig legger merke til Lars Eskelands karakterfulle ansikt. Som vanlig er lokalet verdig pyntet av

St. Josefssøstrene, som sammen med representanter for alle de herværende kongregasjoner har tatt plass i sideværelset — også St. Franciskus-Xavers-søstrene er representert av sin priorinne, moder Beate. Etterhvert ankommer geistligheten — vi bemerker d'herrer pastorene Günther, Lebreton, Laudy, Bzdyl, Breukel, Béchaux, Riesterer, Ugen, Vanneufville, Alby, van der Vlugt, Gorissen, Mgr. Snoeys og Mgr. Kjelstrup.

Ledsaget av Mgr. Irgens kommer nu biskop Mangers — smilende og elskverdig, men med umiskjennelig alvor bak gløden, løfter han hånden til hilsen og takk for den spontane hyldest som bølger ham imøte. Alle har reist sig og vår delige fanesang, St. Olavs-hymnen, istemmes. Er det de siste tiders begivenheter som legger slik intensitet i tonene da vi synger unisont:

«La en fager morgenrøde
lyse op hvor nu er øde,
sannhets sol oprinne klar — —.»

I sitt rødviolette prelatskrud reiser nu mgr. Irgens sig. Som den der i de siste årene har båret vikariats-administrasjonens hele ansvar, taler han med kraft og viden til den nye overhyrde om de følelser, hvormed prester og legfolk hilser en biskop velkommen — ikke minst fordi det ikke er en fremmed som kommer, men en personlighet som allerede er kjent, avholdt og aktet her i landet, og som derfor møtes ikke alene med forventning og håp, men også med tillit og visshet om, at den glede, som alle katolikker har følt og føler ved Hans Høiærverdighets ankomst, er fullt berettiget. Med tillit er biskopen mottatt og med hengivenhet vil vi følge ham i et forhåpentlig langt og velsignelsesrikt episkopat.

Søster Regina setter sig til pianoet — signalet for alle skolebarna til å reise sig og synges sin personlige hilsen efter at først en liten pike har overrakt Hs. Høiærverdighet en praktfull blomsterbukett, hvad åpenbart gleder biskopen meget. Skolebarnas sang — forfattet av en norsk søster — toner fra hjertet og den går til hjertene, fordi den i ordets gode betydning er barnslig ekte — det er ikke voksnes tale lagt i barnemunn, men barns tanker og barns følelser, formet med lykkelig sans for barns innerste vesen.

På St. Olavsforbundets vegne står dets nidkjære og utrettelige formann, bankchef Parmann, frem og fra nord og syd, fra vest og øst bringer han en hilsen fra forbundets medlemmer med bønn og ønske om Guds velsignelse over biskopens arbeide. Allerede fra før av visste St. Olavsforbundet at Hs. Høiærv. fulgte dets virke med interesse — måtte nu denne vedbli å følge alle dets medlemmer for hvem det på sin side er en hjertesak å støtte det Apostoliske Vikariat av alle sine krefter. Et lykkeligere Norge vilde opstå om vår gamle tro igjen fikk sin sanne plass tilbake i folkets liv. Og så utløser taleren alles tanke ved å foreslå et leve for biskopen etterfulgt av 3 × 3 hurra.

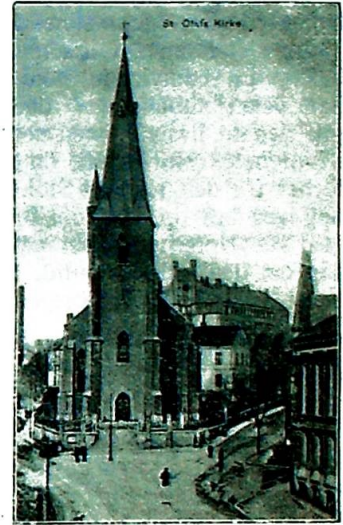
På vegne av Norske Kvinners Katolske Forbund fremfører nu dets formann, frk. Louise Bachke, aldeles nydelig en hilsen i følgende ord: «Høiærverdige hr. biskop! N. K. K. F. hilser vår nye overhyrde velkommen til Oslo og sammenfatter vi alle gode ønsker for nutid

og fremtid i ett varmt ønske om, at Vårherre må velsigne vår nye biskop av Seljas virke i Norge!» Frøkenen overrakte derpå Hs. Høiærverdighet en deilig bukett nelliker.

Myndig trær nu sognepresten i Bergen, mgr. Snoeys, frem og myndig kommer hans tale, båret av en understrøm av hjertevarme følelser for den nye biskop, som han har elsket og aktet allerede gjennom mange år. Talen lyder:

Monsignore!

Jeg har reist fra Bergen rundt kysten med et par dages opphold på alle de steder, som jeg vet er Dem så kjære: Bergen, Haugesund, Stavanger, Kristiansand, Arendal og Sylling. Jeg er således kommet med favnen full av hjertelige velkomsthilsner. Da vi på Vestlandet fikk telegrammet, som bragte melding om at vår gode pater Mangers var utnevnt til biskop for Oslo Vikariat, da var det første inntrykk en følelse av sorg, opriktig sorg over at vi på en måte skulde miste Dem på Vestlandet. De vet jo, Monsignore, hvor trofast vi arbeidet sammen der vest, hvor ofte De kom til oss for å holde retrett og konferanser for våre søstre og våre foreninger, og hvor trofast De var som kollega. Quam, bonum et jucundum habetare fratres in unum. Især Bergen, Haugesund og Stavanger vil lenge savne sin pater Mangers. Jeg vil ikke tale om vårt personlige vennskap. Jeg tenker De forstår hvad jeg føler. Partir c'est mourir un peu. — Jeg har tapt mitt — men alle personlige hensyn måtte vike i samme stund, Kirkens høieste myndighet, Hs. Helligheit i Rom, hadde krevet Dem til vår overhyrde. Vi må resignere, og vi resignerer med glede. Jeg tviler ikke et øieblikk på at De snart vil vinne alles hjerter her i hovedstaden og på Østlandet. Men våre hjerter eier De forlengst. Bergen og Haugesund og Stavanger venter med lengsel på Deres komme. — Vi prester, våre søstre, våre kvinner og menn, vår ungdom, våre barn, alle er vi glad i pater Mangers. Vi har bedt både vel og lenge om at Gud måtte skjenke oss en god og from overhyrde. Vår bønn er hørt. Vi har fått en god biskop. Hvorfor? Fordi vi har fått biskop Mangers! Te Deum laudamus. Gud være lov og takk. — Monsignore, i Deres hjemlands gamle katedral blev det sunget Dem imøte tre ganger: Ad multos annos. Dette ønske vil bli gjentatt overalt hvor De kommer på Deres første reise. — Måtte Gud bevare Dem i mange, mange år

St. Olavskirken i Oslo.

og velsigne Deres virke iblandt oss. Monsignore Mangers, ad multos annos. — Lenge leve vår nye biskop.

Og spontant tilføier mgr. Snoeys til denne skjønne tale, som stadig avbrytes av applaus: «Monsignore, jeg har ennå ikke fått Deres biskopelige velsignelse — tillat meg å få den nu!»

Den ærverdige prelatskikkelse bøier kne for den blide milde biskop, og det er som den skjønneste optakt til et velsignelsesrikt arbeid mellom hyrder og overhyrde, at denne lille improviserte ceremoni utspiller sig.

Så reiser biskop Mangers sig og taler til den menighet med hvem han nu skal dele onde og gode dager, lyse og mørke tider. Han taler uten manuskript på et ikke alene lydeløst norsk, men også med en svak vestlandsk akcent, som gjør hans tale enn mer hjemlig i våre øren. Hvad monsignore sier? — fromme, hjertevarme, ydmyke og takknemlige ord — en sjels kallen på sine medmennesker, en sjels opfordring til andre sjeler om å følge med på veien til livet i sannheten. En ydmyk sjel som i hellig ansvarsbevissthet har veket tilbake for den store oppgave som blev gitt den til livsmål, men som har søkt og funnet trøst i lydigheten mot kallet, da det lød med uavviselig autoritet fra den Hellige Stol. Og da kallet var fulgt og oppgaven tatt op, da kom også den trøst og den støtte som Hs. Høiærverdighet møtte og gav ham de lyseste håp om den felles fremtid. Derved førte mgr. Mangers tanke oss til vår uforglemmelige erkebiskop Fallize, hvis episkopat er det lysende forbillede for alle norske biskoper. — Så takket Biskop Mangers alle de, som nu hadde talt — men særlig vilde han rette den største takk til mgr. Irgens, som så ærefullt i disse årene hadde ledet vikariatet — en takk, som han bad de tilstedeværende slutte sig til ved å utbringe et nifoldig hurra. Opfordringen fulgtes så kraftig, at man bare må ønske at dette Hs. Høiærverdighets første ønske uttalt til menigheten, må være et lykkelig varsel for hans evne til å få alle med sig!

Tilsist takket monsignore myndighetene for dens velvilje — idet han pointerte at det å være en *god katolikk var ensbetydende med å være en lovlydig og loyal borger — de to ting kunde ikke adskilles*. Han ønsket et godt samarbeide med en inderlig forståelse mellom oss og våre i troen adskilte brødre — tidens elendighet, arbeidsløshet og gudløshet kalte på en forening av alle livsbevarende krefter, som ikke måtte spildes i innbyrdes misforståelser — fulltonende lød hans siste ord: Gud bevare Kirken og dens barn — Gud bevare Konge og fedreland! Og som svar tonet «Ja, vi elsker —» fra hele forsamlingen. Så var festlighetene forbi og man gikk hver til sig — et minne rikere for livet.

Festandakten

i St. Olavskirken om kvelden hadde samlet overfylt hus — hvorav bemerkedes mange anderledes troende, som åpenbart kom for å høre Monsignore Kjelstrups foredrag om Pavens ufeilbarhet, et emne, som nettop i disse dager er aktuelt. Kirken var i fullt festskrud og mgr. Kjelstrups tale påhørtes med intens oppmerksomhet.

E.

Kenslig polemikk.

Åpent brev til sogneprest N. B. Tvedt, Trefoldighetskirken.

Fra A. J. LUTZ.

Herr sogneprest!

Må jeg få lov å takke for det tilsendte eksemplar av Trefoldighets menighetsblad med Deres kritikk av min artikkel: «Vidner for Guds ansikt» i «St. Olav». Jeg tar det Dem ikke ilde op at De tar Deres kolleger i forsvar, men jeg synes at De ikke tilstrekkelig har prøvet å sette Dem inn i de katolske presters situasjon under de stridigheter om den katolske moral, som nu i 4—5 år har optatt den offentlige mening i Norge.

Vi står foran det norske folk anklaget for prinsipiell umoral. Usannferdighet, mened, utukt, prostitusjon, snikmord etc. skal være tillatt efter vår moralteologi. For å begrunne disse beskyldninger fremfører man en del tekster av nogen moralteologer, og da disse er approbert av Kirken trekker man den slutning, at katolikkene, især prestene, kan være moralsk mindreverdige mennesker uten å komme i konflikt med sin kirke. Jeg mener at denne polemikk er urenslig og hateful.

Hvordan den tar sig ut for en som er inne i den katolske teologi og praksis har jeg forklart i en brosjyre om «Den katolske moral for offentlighetens domstol». Det var forøvrig allerede før blitt fastslått hvor usanne disse angrep er, nemlig ved de katolske sakyndiges forklaringer for retten i Kristiansand. Eller skal kanskje de katolske teologer være de eneste, hvis dom om katolsk moralteologi er verdiløs? Allikevel vedblir man å beskyldte oss for umoralske prinsipper, især angående sannhetsbegrepet og skandaløse spørsmål i skriftestolen.

Det er langt fra mig å gjøre de lutherske prester i sin almindelighet ansvarlige for denne polemiske metode. Tvertom, jeg kjenner en rekke prester i statskirken som jeg setter meget høit, og jeg tror at flertallet av prestene landet over tar avstand fra disse beskyldninger. Men de herrer som i de siste år har forsøkt å undergrave tilliten til de katolske prester for å motarbeide det, de kaller «den katolske fare», har jeg vanskelig for å sette høit. Ikke fordi jeg undervurderer deres intelligens som norske. Det citat De anfører av et kirkelig blad og som påstår, at jeg som «utlending er tilbøielig til å se ovenfra ned på norsk intelligens» er en uedel insinuasjon. Jeg er mere inne i norsk åndsliv enn vedkommende skribent tror. Hvis jeg ikke satte den norske kultur høit, så vilde jeg ikke ha gjort mig den umake det koster å tilegne sig en annen nasjons åndelige verdier. Likeledes kan jeg forsikre Dem, herr sogneprest, at jeg kjenner videnskapsmenn, medisiner, jurister, historikere i utlandet, spesielt i Frankrike, som slett ikke ser overlegent på den norske intelligens. Men man kan godt ha en høi mening om

den, uten derfor å være nødt til å betrakte hvemsomhelst som et geni.

Når jeg i min artikkel taler om «bornerte fanatikere» så var det nærmest utlendinger jeg siktet til, en Boensbroech, en Chiniquy, en Grassmann f. eks., hvis tarvelige sofisteri man forsøker å akkreditere hos det norske folk. De herrer som gir sig av med å anbefale den slags litteratur for å gjøre det norske folk bekjent, som de sier, med romerkirken, de prester og professorer, som utbreder det sammensurium, som man med ord fra Jesu munn vover å kalle «St. Peters himmelnøkler», viser derimot en ringeakt for den norske intelligens, som jeg vet mig absolutt fri for, og som jeg aldri har truffet hos de utlendinger jeg kjenner.

Det er altså, som sagt, ikke en mangelfull intelligens jeg beskylder de nevnte herrer for, men noget annet. De fremsetter endel citater fra moralteologer for offentligheten, men undlater å si at det er kasuistiske avgjørelser som forutsetter en rettspraksis fra svundne tider, og som derfor har mistet sin gyldighet i vår tid. De fortier de alvorlige formaninger Kirken gir de katolske skriftefedre mot alle spørsmål som sårer bluferdigheten. De fortier — og dette er enu mere gravevende — offisielle erklæringer fra Kirkens høieste autoritet, som fordømmer nettop de kasuistiske meninger, som går edens hellighet for nær. (Se Denzinger, Enchiridon, edit. 1913, no. 1175 o. fl.). Vel er det mulig at disse herrer ikke kjenner til disse ting, men da har de heller ikke lov til å opptrede som sakkyndige vidner.

Å trede frem for en domstol som sakkyndig under eds ansvar eller å uttale sig i pressen om den katolske moral, og å mistenkeliggjøre de katolske vidner og sakkyndige for mened, når man bare har et så overfladisk kjenskap til saken, dette er en fremgangsmåte, som vi ut fra det katolske sannhetsbegrep må stemple som uhederlig. Er det så vanskelig å innse, at den katolske Kirke for lenge siden vilde ha sunket i grus, hvis den bar sådanne dødsspirer i sitt skjød? Hadde ikke disse herrer vært forblendet av sine fordommer mot oss, da vilde de lett ha funnet veien til en eller annen katolsk teolog, som vilde ha kunnet løse deres tvil.

Jeg skrev min artikkel ut fra en dyp indignasjon. Hvis herr sognepresten kan forestille sig hvad det er i et offentlig rettsmøte å bli mistenkeliggjort for mened, og å se denne mistanke ramme flere av ens kolleger, som var med som vidner i Kristiansand og i Oslo, så vil han forstå min harme. Vi trenger tillit i vår livsgjærning. Tar man den fra oss føler vi oss såret i vårt dypeste indre. Jeg følte mig derfor forpliktet til så energisk som mulig å tilbakevise sådanne insinuasjoner. I en rekke av år har jeg nu vært vidne til hvordan enkelte prester og predikanter metodisk mishandler den katolske Kirke, hvordan de baktaler oss, forvrer vår lære og vår historie. Jeg syntes at det ikke var av veien å svinge svøpen engang, især på det tidspunkt, da denne religionskrig kulminerte i en slags general-offensiv.

Jeg nekter ikke å rekke hånden til forsoning, men fra

min side gjør jeg krav på opreisning for mine kolleger og mig for de overmåte krenkende insinuasjoner vi har vært gjenstand for. Jeg elsker sannheten like så høit som freden. Og av hele mitt hjerte ber jeg den samme bønn som herr sognepresten: «Gud forbarme sig i nåde over sin kirke på jord».

Ærbødigst

A. J. Lutz.

*

I tilknytning til ovenstående vil vi i anledning av den kritikk som på grunn av artikkelen «Vidner for Guds ansikt» er blitt rettet mot forfatteren og redaksjonen fremkomme med noen korte bemerkninger.

For å komme til en rettferdig vurdering må man erindre at de mot den katolske Kirke fremsatte beskyldninger måtte virke som en provokasjon. I katolske kretser ventet man på et kraftig svar. Man må tillike være oppmerksom på at katolske legfolk ut over landet for disse beskyldningers skyld blev utsatt for en rekke ubehageligheter. På kontor og verksteder, i familier med medlemmer av forskjellig trosbekjennelse falt det mange spydigheter og hånsord om katolsk umoral. Derfor tenkte disse legfolk: måtte det nu *en gang* bli sagt fra så tydelig og kraftig, at det blir hørt. For disse virket artikkelen som det forløsende ord, og for dem var den navnlig skrevet.

*

Det kan nok være at de siste ukers pressediskusjon fra begge hold har bragt ord som var sterkere enn nødvendig og ikke alltid vel betenkt.

Men denne diskusjon har også dokumentert at man fra protestantisk hold går til diskusjonen med en rent utrolig uvidenhet om den katolske Kirkes lære. Det skulde ikke være for meget forlangt, at man før man tråtte frem for å behandle katolske spørsmål for offentligheten, gjorde sig den umake å sette sig ordentlig inn i katolsk lære og praksis. Det finnes katolske bøker nok og det går også an å henvende sig til de katolske prester for å få klarhet. Det burde være selvsagt at man viste sådan omhu, før man offentlig tok til orde i foredrag eller aviser. Da vilde man skåne leserne for mange misforståelser og sig selv for kompromitterende usaklighet.

Ennu en ting bør være blitt tydelig for oss; at det er maktpåliggende å spre opplysning herhjemme om Kirkens virkelige ansikt — om dens *autentiske* lære og om dens religiøse liv. I sitt arbeide for denne oppgave fortjener «St. Olav» med sine små midler og vanskelige arbeidsforhold alle katolikkens støtte og deres sympati, som ønsker at det må komme til bedre forståelse og gjensidig aktelse mellom de i troen adskilte brødre. At vi *idag* er katolikker eller protestanter er ikke vår skyld. At vi er skilte i troen er en felles lidelse. Må kjærligheten til Kristus, vår eneste Mester og alles Frelser, føre oss til «å øve sannheten i kjærlighet». Da vilde mange misforståelser med tiden fjernes og adskillelsens felles lidelse vil miste sin bitterhet.

R e d.

Bokanmeldelser.

Ingeborg Refling Hagen: «Jeg vil hematt».
(Aschehoug & Co.).

Efter mange års kamp mot uforstand og misforståelse er endelig Ingeborg Refling Hagen slått igjennem til den almindelig anerkjente stilling som en av våre mest særpregede og talentfulleste diktere. Hun har lenge vært kjent og dyrket, kan man næsten si, av en liten menighet — nu har hun erobret et publikum, en leseklubb som vurderer henne ut fra rent kunstneriske synspunkter som den visjonære fremstiller av et helt nytt bevissthetsfelt: eventyrenes reelle hjemsted i menneskesinnene. Eventyrene om lengslen i dens forskjellige former: lengslen *fremad, utad, opad*, som inspirerer *nu* som den alltid har inspirert barne- og folkeeventyrene, idet den gir fantasiens liv til alt, som er til i materiens form — og lengslen *tilbake* til det, som har vært og som nu gjenopstår i forklaret skinn i minnes liv. Ingeborg Refling Hagens styrke ligger i det avslørende, det avdekkende — i en fantasiens trollkraft som gir liv og mæle til hverdagslivets begivenheter, så de taler et tydelig språk om virkelighetens verden bak illusjonens. Hun forveksler aldri det ekte med det uekte og aldri svikter hun sin tro på idealenes bærende kraft, hvor underlig de så enn kan fortone sig for andre. Med hellig respekt bøier hun sig for alle idealer, hvor hun så enn møter dem og hvor pjaltet og flekket endrakt de enn kan ha på — ikke forgiveves har hun gjennom lange tunge år visst av selvoplevelse, hvor «det er tungt å vandre på blodig fot i idealets gygne sko». De blodspor som denne vandring setter på livsveien kjenner hun hvor og når hun ser dem, og i denne sin siste bok viser hun oss andre, hvor noen av de spor går og hvor den lengsel er hellig, som får menneskene til å vandre og vandre og vandre ustanselig tross smerte og pine. Dag og natt vandrer Ingeborg Refling Hagen selv i sin diktning, fordi hennes urolige hjerte ennu ikke har funnet den hvile, som kun finnes, hvor eventyrene blir lignelser, og hvor den Gud, som hun i det vidunderlige vakre dikt «den syvende dag» lar «tegne» landet herhjemme, ikke bare er en diktningens urtype, men virkelighetens far. Hennes *liv* er et instinktmessig uopphørlig «jeg vil hematt», det voksne menneskes lengsel mot barnetidens kår i idealisert skikkelse — hennes *kunst* er avbildet av dette liv og representerer derfor en menneskelig berikelse for de som gjør sig selv den glede å lære den å kjenne.

E. Dithmer-Vanberg.

*

NYE BØKER INNSENDT TIL ANMELDELSE:

Kristmann Gudmundsson: «Det hellige fjell».
(Aschehoug & Co.).

Ingeborg Refling Hagen: «Jeg vil hematt».
(Aschehoug & Co.).

Ivar Alnæs: «De levende ord».
(Aschehoug & Co.).

Dr. Richard Eriksen: «Faser og kriser i personlighetens utvikling».
(Aschehoug & Co.).

Rob. Hugh Benson: «For Kongens skyld».
(I. Frimodts Forlag, Kjøbenhavn).

Ronald Fangen: «Duell».
(Gyldendal. Norsk Forlag).

F. Wedel-Jarlsberg: «Reisen gjennom livet».
(Gyldendal. Norsk Forlag).

Vakker gave.

Fra fru kammerherreinne Knudtzon, der som bekjent ikke er katolikk, har Hs. Høiærv. Biskop Mangers ved sin embedstiltredelse mottatt kr. 1000.00 som et uttrykk for sympati i anledning av de siste ukers urettferdige og oprørende angrep på den katolske Kirke og dens prester.

Hs. majestet kongen

mottok tirsdag den 1. november Hans Høiærverdighet Biskop Mangers og mgr. Irgens i audiens.

Fra Vikariatet.

Hans Høiærverdighet Biskopen har utnevnt mgr. H. Irgens til *Provikar* for det Apostoliske Vikariat og har samtidig stadfestet mgr. Irgens, mgr. Kjelstrup og pater dr. Béchoux som medlemmer av Vikariatets råd.

Ennvidere har Hans Høiærverdighet utnevnt pater P. Bzdyl til sogneprest ved Jesu Hjerter kapell på Stabekk.

Biskopen til Vestlandet.

Lørdag aften reiser Hans Høiærverdighet ledsaget av mgr. Irgens til Bergen, hvor han holder Pontifikalmesse på søndag. I neste uke reiser biskopen videre til Haugesund og Stavanger for å innsette Pastor Van der Vlugt og Pastor dr. Van der Burg i deres nye embeder samt for å ta avskjed med sin tidligere menighet.

Biskopen vil være tilbake i Oslo innen søndag den 20. november.

Stabekks nye sogneprest,

Pater P. Bzdyl, vil bli innstallert i sitt nye embede førstkommende søndag under høimessen kl. 10 $\frac{3}{4}$ av mgr. Kjelstrup.

ST. OLAVSFORBUNDETS BASAR

bringes i erindring! Dens høitidelige åpning foretokes i søndags av Hs. Høiærv. Biskopen, og det er selvsagt at dens formål bør få støtte av oss alle. Basaren er som vanlig meget rikholdig, og dens mange pene og nyttige ting gjør det å støtte den til en fornøielse samtidig med at man oppfyller en samvittighetsplikt som god katolikk. Hver kveld den er åpen byr den på avvekslende underholdningsprogram — altså er den møtestedet for oss alle så lenge den varer!